

ТАҚРИЗ

ба фишурдаи диссертатсияи Қосимов Муҳаммадҷон Сафарович дар мавзуи «Муқоисаи корбурди пешояндҳо ва таҳлили маъноии онҳо дар заминаи тарҷумаи англисии асарҳои “Ёддоштҳо”, “Мақтаби кӯҳна” ва “Аҳмади девбанд”-и С.Айнӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ пешниҳод шудааст.

Дар забоншиносии муқоисавӣ мавзуи пешояндҳо хеле муҳим ва дорои хусусиятҳои гуногун маҳсуб мебад. Дар ин раванд, пешояндҳо дар забонҳои тоҷикиву англисӣ дар заминаи асарҳои бевосита тарҷумашудаи бадеӣ мавриди таҳқиқи муқоисавӣ қарор нагирифтаанд. Дар забони англисӣ пешояндҳо, ки нисбат ба забони тоҷикӣ аз ҷиҳати муқоиса дар таркиби воҳидҳои гуногуни забон тафовути гуногун доранд, дар асарҳои бадеӣ дақиқан хусусиятҳои фарқкунанда дошта, доираи корбурд ва корбасти мушаххас доранд ва ин амал то ҳанӯз мавриди омӯзиши пурраи муқоисавӣ дар заминаи матни бадеии бевосита тарҷумашуда таҳқиқ нашудааст. Пешояндҳо дар забони англисӣ монанд ба забони тоҷикӣ мавзуи басо доманадор буда, паҳлуҳои мухталифи ифодаро соҳибанд. Онҳо дар ташкил ва созмон додани вожаҳо мавқеи басо густурда доранд.

Мақсади таҳқиқоташро муаллиф дар муқоисаи корбурди пешояндҳои забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар заминаи тарҷумаи англисии асарҳои «Ёддоштҳо», «Мақтаби кӯҳна» ва «Аҳмади девбанд»-и С.Айнӣ гузоштааст, дар баробари ин, таҳлили маъноии онҳо дар заминаи тарҷумаи бевоситаи асарҳои зикршуда мебошад. Ба ин маънӣ, таъкид кардан зарур аст, ки дар раванди таҳқиқ танҳо ба ҳамон гурӯҳи пешояндҳо таҳлил гузаронида шудааст, ки дар тарҷумаи асарҳои интихобшуда мавриди истифода қарор гирифтаанд ва хусусиятҳои хос зоҳир намудаанд.

Дар диссертатсияи мазкур нахустин маротиба хусусиятҳои маъноӣ ва сохтории пешояндҳо дар заминаи мисолҳои мушаххаси асарҳои бадеӣ, ки бевосита аз забони тоҷикӣ ба забони англисӣ тарҷума шудаанд, мавриди баррасӣ ва таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Таҳлили маъноӣ ва сохтории пешояндҳо имконият додаанд, ки хусусиятҳои умумӣ ва фарқкунандаи онҳо дар забонҳои таҳқиқшаванда муайян гарданд. Илова бар ин, баъзе маъноҳо ва хусусиятҳои фарқкунандан пешояндҳои мураккаби забони англисӣ, ки то имрӯз мушаххас нагардидааст, дар заминаи мисолҳо аз асарҳои интихобшудан диссертатсия муайян шуда, таҳлил, таҳқиқ ва амиқ карда шудаанд.

Таҳлили маъноӣ ва сохтори пешояндҳо имконият додаанд, ки хусусиятҳои умумӣ ва фарқкунандаи онҳо дар забонҳои таҳқиқшаванда муайян гарданд. Илова бар ин, баъзе маъноҳо ва хусусиятҳои фарқкунандаи пешояндҳои мураккаби забони англисӣ, ки то имрӯз мушаххас нагардидааст, дар заминаи мисолҳо аз асарҳои интихобшудаи диссертатсия муайян шуда, таҳлил, таҳқиқ ва амиқ карда шудаанд. Аҳамияти назарии таҳқиқот дар он зоҳир мешавад, ки ҳалли вазифаҳои дарпешгузошта имконият медиҳад, ки хусусиятҳои типологии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ пурратар дарк карда шаванд, ҳамчунин, натиҷаҳои назарии таҳқиқот барои тақвияти назарияи умумии пешояндҳо дар забоншиносии муқоисавӣ барои пажӯҳишҳои минбаъда дар ин самт замина ва сарчашмаи устувор фароҳам хоҳад сохт.

Аҳамияти назарии таҳқиқот, ҳамчунин дар он зоҳир мегардад, ки натиҷаҳои диссертатсия метавонанд, барои таҳқиқоти минбаъдаи типологӣ ва муқоисавии забонҳои гуногун ва назарияи тарҷума истифода шаванд.

Илова бар ин, дар самти тарҷумаи бадеӣ, ки қоидаву қонуниятҳои хоси худро дорад, низ дастовардҳои таҳқиқот аз аҳамият ҳолӣ нест, зеро хусусиятҳои фарқкунандаи пешояндҳо аз нигоҳи тобишҳои маъноӣ ба тарҷумаи дуруст ва амиқ низ алоқамандӣ дорад. Аз ин рӯ, натиҷаҳои таҳқиқот дар баҳши тарҷумаи бадеӣ дар оянда метавонанд ба сифати сарчашмаи мушаххаси илмӣ хизмат намоянд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб ва хулосаву рӯйхати адабиёти илмиву таълимӣ иборат мебошад. Дар муқаддима роҷеъ ба мубрами таҳқиқот, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, мақсад ва вазифаҳо, навоари илмӣ таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот, коркарди мавзӯ, методҳои таҳқиқот, маводи асосии таҳқиқот маълумот дарҷ гардидааст.

Дар бобҳо ва зербобҳо масъалаҳои омӯзиш ва таҳқиқи пешояндҳо, доираи корбурд ва қисмҳои онҳо, тағйирпазирии хусусиятҳои маъноӣ ва тобишҳои иловагии маъноӣ ҳангоми тарҷума дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар мисоли асарҳои бадеӣ («Ёддоштҳо», «Мақтаби кӯҳна» ва «Аҳмади девбанд») мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд. Хулосаи диссертатсия ҷамъбасти фикру ақидаҳо роҷеъ ба пешояндҳо дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ мебошад. Автореферати рисолаи ба тақриз пешниҳодшуда бо услуби хуби илмӣ навишта шудааст. Муаллиф тавонистааст адабиёти дурусти илмиро истифода барад.

Автореферати рисолаи Қосимов Муҳаммадҷон Сафарович мувофиқи меъёр дуруст тартиб дода шудааст.

Дар баробари дастоварду қисмҳои дар автореферат баъзе камбудиву норасоиҳо низ вучуд доранд:

1. Дар автореферат мисолҳо камтар ба чашм мерасанд;
2. Автореферат аз ҳатоғҳои имлоӣ ҳолӣ нест.

Дар маҷмӯъ, ғалатҳои ҷузъӣ қиммати илмии диссертатсияро хошиш намендиханд.

Автореферати диссертатсия бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ мазмуну мундариҷаи қорро пурра инъикос менамоянд ва мақолаҳои таълифнамудаи муаллиф низ ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 ба тасвиб расидааст, ҷавобгӯӣ аст ва муаллифи он Қосимов Муҳаммадҷон Сафарович сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ мебошад.

Муқарриз: доктори илмҳои филологӣ,
профессори кафедраи забоншиносӣ ва
типологияи муқоисавии Донишгоҳи
давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба
номи Садриддин Айни

Чаматов Самиддин Салоҳиддинович

Нишонӣ: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121.
E-mail: jsamiddin@mail.ru
Тел.: (+992) 009886650

Имзои С.С.Чаматовро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси
ДДОТ ба номи Садриддин Айни

Мустафозода А.